

Monumentnummer*: 531578

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 oktober 2015
Kadaster deel/nr 82666/131

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Nieuwegein Nieuwegein Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Nieuwegein Betonnen werken en sluis Lekkanaal

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Vreeswijk	C			2078
Vreeswijk	C			2090

Omschrijving**

Cluster 53. Duiker.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

DUIKER onder het Lekkanaal als belangrijk waterstaatkundig element bij het rond 1936 nieuw aangelegde Lekkanaal. Het verdedigingssysteem van de Nieuwe Hollandse Waterlinie was in de eerste plaats gebaseerd op het gecontroleerd onder water zetten van (grote) terreinoppervlakken. Gecontroleerde inundatie vergde een ingenieus systeem van waterwerken, zoals sluisen, stuwen, vaarten en kanalen, waarmee het peil snel en binnen nauwe grenzen gesteld en gehandhaafd kon worden. De vaarten en kanalen waren vaak reeds ter plaatse aanwezig en vergden dan hoogstens enige aanpassing, maar in een aantal gevallen zijn ze speciaal ten dienste van de waterlinie gegraven. De duiker onder het Lekkanaal vormde vanaf 1936 - onafhankelijk van het kanaal - een open waterverbinding tussen de twee vroeger direct met elkaar verbonden delen van de Schalkwijkse Wetering. Bij een verdieping van het Lekkanaal (jaren 1980), is het deel van de duiker dat onder water lag, gesloopt. Wat resteert zijn de landhoofden/kolken aan beide oevers. De stalen roosters en stalen hekken over de bovenzijde en langs de onderkant vlak boven het water zijn latere toevoegingen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

DUIKER onder het Lekkanaal uit circa 1936, herkenbaar aan twee - ter weerszijden van het kanaal - tegenover elkaar gelegen kolken. De oostelijke ligt iets ten noorden van de schutsluis in de Schalkwijkse Wetering. Deze oostelijke kolk van de duiker in de Schalkwijkse Wetering is uitgevoerd in beton en is onderverdeeld in drie gelijke openingen. De dubbele sponningen om eventueel schotbalken te plaatsen zijn nog zichtbaar in het beton. Er zijn geen schotbalken aanwezig. De westelijke kolk van de duiker is eveneens uitgevoerd in beton en is eveneens verdeeld in drie openingen. Ook hier dubbele sponningen ten behoeve van de schotbalken. Naast de kolken resteren delen van de duiker onder de Liniedijk aan de oostelijke zijde van het Lekkanaal en onder het Schipperspad aan de westzijde van het kanaal.

Waardering

De DUIKER met openingen ter weerszijden van het Lekkanaal is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende meer dan 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op het systeem van inundatie en accesverdediging (19de en 20ste eeuw).

Het onderdeel is een voorbeeld van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde uiting van historische waterbouwkunde.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is tamelijk gaaf bewaard omdat de hoofdvorm duidelijk herkenbaar is gebleven.

* Het onderdeel is representatief omdat het een voorbeeld is van een speciaal in samenhang met de Nieuwe Hollandse Waterlinie gebouwde grote duiker.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument